

форм навчання з урахуванням індивідуальних можливостей дитини. У Стандарті інтегровано гуманістичні ідеї, принципи природовідповідності, патріотичного виховання та гармонійного розвитку. Значущою є концепція солідарної відповідальності держави, батьків, громади, та педагогів за розвиток дошкільнят, а також синтез національних традицій із сучасними світовими тенденціями у сфері освіти [1].

Дошкільна освіта є основою для формування особистості дитини та її адаптації до соціуму. Сучасні виклики, такі як інклюзивна освіта, безпека та необхідність якісного правового регулювання, визначають стратегічні напрями її розвитку. Запровадження оновлених законодавчих та нормативно-правових документів, таких як новий Закон України «Про дошкільну освіту» та Базовий компонент дошкільної освіти, дозволяє адаптувати освітню систему до європейських стандартів та суспільних потреб.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 49, ст. 259) зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
4. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2024/2025 р. закладах дошкільної освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>
5. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти № 1/9-148 від 16 березня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

Олена Дроздова,

бакалавр, здобувач освіти групи ДВПм-23,

факультет педагогічної освіти,

Криворізький державний педагогічний університет

Науковий керівник – Олена Ковшар,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри дошкільної освіти,

Криворізький державний педагогічний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження формування природничо-екологічної компетентності старших дошкільників обумовлена зростанням глобальних екологічних викликів, які становлять загрозу для життя на планеті. У сучасному

світі проблема збереження природних ресурсів та формування екологічної свідомості є однією з найважливіших. Саме тому виховання дітей, які здатні розуміти вплив людської діяльності на довкілля та діяти екологічно відповідально, є критичним для сталого розвитку суспільства.

Старший дошкільний вік є надзвичайно сприятливим періодом для формування базових компетентностей, зокрема природничо-екологічної. У цей час закладаються основи екологічної свідомості, що забезпечують розвиток уміння усвідомлювати природні явища та їхній вплив на життя людей. Формування природничо-екологічної компетентності передбачає інтеграцію широкого спектра педагогічних методів, спрямованих на активне залучення дітей до пізнання та взаємодії з природним середовищем. Важливу роль у цьому процесі відіграють ігрові технології, використання наочно-дидактичних матеріалів, організація екскурсій та спостережень.

Аналіз основних досліджень з обраної проблеми. Проблема формування природничо-екологічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку висвітлена у працях таких педагогів як: Г. Беленька [2], А. Богуш [3], К. Крутій [4], В. Лисенко [5], С. Плохій [6], Т. Поніманська [7] та ін. Метою науковців є вивчення ефективних методів і прийомів, які сприяють розвитку у дітей знань, умінь та навичок, необхідних для формування природничо-екологічної компетентності.

Мета статті – теоретичний аналіз формування природничо-екологічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку.

Основна частина. Формування природничо-екологічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку є важливою складовою сучасної дошкільної освіти.

На думку, А. Богуш, компетентність дитини – це складна характеристика особистості, що інтегрує знання, вміння, навички, творчість, ініціативу, самостійність, самооцінку і самоконтроль, які є результатом попереднього психічного розвитку [3].

З. Плохій визначає екологічну компетентність як складову екологічної культури, що передбачає усвідомлене володіння екологічними знаннями, прийняття рішень, дотримання моральних норм і цінностей, необхідних для здійснення екологічно відповідальної діяльності [6, с. 116].

За освітнім напрямом «Дитина в природному довкіллі» Базового компоненту дошкільної освіти: природничо-екологічна компетентність – це здатність дитини адаптувати свою поведінку до різних життєвих обставин, яка базується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, розумінні її законів та розвивається через пізнавальну, дослідницьку, трудову та ігрову діяльність [1, с. 12].

Природничо-екологічна компетентність формується через емоційно-ціннісне ставлення до природи та діяльність, спрямовану на збереження ресурсів. Значна роль у цьому процесі належить ігровим технологіям та наочно-дидактичним матеріалам.

Використання ігрових технологій (рухливі ігри, настільно-друковані, сюжетно-рольові, дидактичні та ігри з природним матеріалом) та наочно-дидактичних матеріалів (макети, моделі, картки, ілюстрації, плакати) сприяє

розвитку екологічних знань, стимулює інтерес до природи і розвиває ціннісне ставлення до природничих явищ.

Дослідження даної проблеми у практиці ЗДО показало, що активне використання ігрових та інтерактивних методів у навчанні старших дошкільників забезпечує ефективне формування природничо-екологічної компетентності.

Методичні рекомендації для формування природничо-екологічної компетентності включають застосування ігрових технологій, проведення екскурсій, дослідницької діяльності, спостережень за природними явищами, читання художніх творів на екологічну тематику та залучення дітей до екологічних акцій. Ці методи спрямовані на забезпечення глибокого пізнання навколишнього середовища, розвиток екологічного мислення та усвідомлення важливості охорони природи.

Висновок. На основі проведеного дослідження було визначено, що формування природничо-екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку є складним багатокomпонентним процесом, що вимагає інтеграції знань, умінь та цінностей. Важливим є використання ігрових технологій та наочно-дидактичних матеріалів, які стимулюють пізнавальну активність та формують екологічну свідомість. Також підкреслено важливість інтерактивної взаємодії та програмного забезпечення для розвитку екологічного мислення дітей. У результаті дослідження було розроблено методичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності формування природничо-екологічної компетентності.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авторська група : Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С.; під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України Піроженко Т. О. 2021.
2. Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2014. 112 с.
3. Богуш А. М. Компетентнісний підхід до розвитку мовлення і навчання дітей дошкільного віку рідної мови. *Становлення і розвиток української дошкільної лінгводидактики (друга половина XIX – початок XX ст.)*. Київ, 2019. С. 180–191.
4. Крутій К. Л. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію. *Дошкільне виховання*. 2018. № 7. С. 2–7.
5. Лисенко Н. В. Еко-око: дошкільник природи. Навчально-методичний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 352 с.
6. Плохій З. П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника: навч.-метод. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». К. : Світич, 2010. 144 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., допов. К. : Академвидав, 2013. 464 с.